

U S N E S E N Í

Zvláštní senát zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, složený z předsedy JUDr. Pavla Simona a soudců JUDr. Antonína Draštíka, JUDr. Karla Hasche, JUDr. Michala Mazance, JUDr. Petra Průchy a JUDr. Marie Žiškové, rozhodl o návrhu **Úřadu pro ochranu osobních údajů**, se sídlem v Praze 7, pplk. Sochora 27, na rozhodnutí kompetenčního sporu mezi ním a **1) Okresním soudem v Benešově, 2) Krajským soudem v Praze a 3) Nejvyšším soudem** a dalších účastníků sporu vedeného u Okresního soudu v Benešově pod sp. zn. 10 C 742/2000, o splnění povinností podle zákona č. 256/1992 Sb. (resp. zákona č. 101/2000 Sb.): žalobce **T. H.**, a žalovaných **1) České republiky - Ministerstva vnitra**, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, **2) České republiky - Ministerstva financí**, se sídlem v Praze 1, Letenská 15, a **3) České republiky - Ministerstva dopravy**, se sídlem v Praze 1, nábřeží Ludvíka Svobody 12,

t a k t o :

I. Příslušný vydat rozhodnutí ve věci žaloby o splnění povinností podle zákona č. 256/1992 Sb. (resp. zákona č. 101/2000 Sb.), vedené u Okresního soudu v Benešově pod sp. zn. 10 C 742/2000, **je soud.**

II. Usnesení Okresního soudu v Benešově ze dne 30. 6. 2004, čj. 10 C 742/2000 - 353, usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 27. 10. 2004, čj. 26 Co 443/2004 - 377 a usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 3. 2005, čj. 30 Cdo 449/2005 - 421, **se zrušují.**

O d ů v o d n ě n í :

Návrhem doručeným zvláštnímu senátu dne 14. 6. 2013 se Úřad pro ochranu osobních údajů (dále též jen „navrhovatel“ nebo „Úřad“) domáhá, aby zvláštní senát rozhodl kompetenční spor vzniklý podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, ve znění pozdějších předpisů, mezi ním a Okresním soudem v Benešově, Krajským soudem v Praze a Nejvyšším soudem ČR.

Z předloženého soudního spisu byly zjištěny následující skutečnosti:

Žalobce se domáhal žalobou podanou u Okresního soudu v Benešově dne 31. 5. 2000, změněnou podáním ze dne 16. 10. 2002 a upřesněnou při jednání dne 21. 6. 2004 (upřesnění žalobního petitu Okresní soud v Benešově připustil usnesením ze dne 21. 6. 2004), vydání rozsudku, jímž by byla žalovaným 1) a 3) uložena „povinnost bezplatně mu poskytnout zprávu o všech informacích uchovávaných o něm ve všech informačních systémech provozovaných

žalovanou 1) a 3)“, jímž by byla žalované 2) uložena „povinnost zlikvidovat všechny nepravdivé údaje obsažené v informačním systému vedeném u Finančního úřadu v Benešově, že žalobce je daňovým dlužníkem, protože nezaplatil pokutu 500 Kč s příslušenstvím uloženou za přestupek ze dne 9. 11. 1994 pravomocným rozhodnutím dopravního inspektorátu Okresního ředitelství Policie České republiky v Benešově ze dne 28. 8. 1995, čj. ORBN-759/DI-Př-94, neboť toto rozhodnutí není pravomocné“, a jímž by byla žalovaným 1) a 3) uložena „povinnost omluvit se mu písemně, doporučeným, datovaným, vlastnoručním podpisem ministra a otiskem kulatého úředního razítka ministerstva opatřeným dopisem obsahujícím omluvu žalobci za evidování nepravdivých údajů v informačních systémech a označujících žalobce za osobu, které byla rozhodnutím dopravního inspektorátu Okresního ředitelství Policie ČR v Benešově uložena pokuta za přestupek ze dne 9. 11. 1994“.

Okresní soud v Benešově usnesením ze dne 30. 6. 2004, čj. 10 C 742/2000 - 353, řízení o žalobě zastavil a rozhodl, že věc bude po právní moci usnesení postoupena Úřadu pro ochranu osobních údajů (výrok I.); současně rozhodl o náhradě nákladů řízení (výroky II. až V.). Soud v odůvodnění uvedl, že „podle § 7 odst. 1 a 2 o. s. ř. projednávají a rozhodují soudy spory a jiné právní věci, které vyplývají z občanskoprávních, pracovních a rodinných i obchodních vztahů, pokud je ze zákona neprojednávají a nerozhodují o nich jiné orgány“, a že podle zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů (který nahradil zákon č. 256/1992 Sb.), jsou subjekty údajů oprávněny obrátit se na Úřad pro ochranu osobních údajů se žádostí o zajištění opatření k nápravě, přičemž z ustanovení § 21 odst. 2 citovaného zákona vyplývá, která práva mohou tyto subjekty požadovat“, a dovedl z toho, že „v dané věci má pravomoc k rozhodnutí Úřad a nikoliv okresní soud“, přitom odkázal na rozhodnutí zvláštního senátu ze dne 6. 2. 2004, čj. Konf 15/2003 - 24.

K odvolání žalobce, žalované 1) a žalované 2) Krajský soud v Praze usnesením ze dne 27. 10. 2004, čj. 26 Co 443/2004 - 377, rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Ztotožnil se s odůvodněním napadeného usnesení učiněného okresním soudem i s obsahem usnesení zvláštního senátu ze dne 6. 2. 2004, čj. Konf 15/2003 - 24.

Nejvyšší soud poté k dovolání žalobce usnesením ze dne 31. 3. 2005, čj. 30 Cdo 449/2005 - 421, dovolání žalobce zamítl. I když „právní základ žalobcem uplatněného nároku odpovídal úpravě nároku podle § 21 odst. 2 písm. d) zákona č. 101/2000 Sb.“, nešlo v daném případě „o nárok uplatněný ve smyslu § 13 obč. zák.“, a proto se dovolací soud ztotožnil se závěrem odvolacího soudu, že „posouzení této věci bylo a je v pravomoci Úřadu pro ochranu osobních údajů“. Vycházel přitom z článku II. bodu 3 přechodných ustanovení novely č. 439/2004 Sb. (účinné od 26. 7. 2004) zákona č. 101/2000 Sb., podle které se řízení zahájená a neskončená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona dokončí podle dosavadních právních předpisů, tj. podle § 21 odst. 2 písm. d) zákona č. 101/2000 Sb., ve znění do uvedené novely.

Po postoupení věci Úřad dospěl k závěru, že není věcně příslušný ve věci rozhodnout, a proto věc založil bez dalšího opatření. Žalobce podal žalobu na nečinnost, které Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 30. 4. 2008, čj. 7 Ca 285/2005 - 19, vyhověl a Úřadu uložil povinnost rozhodnout v dané věci ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Poté Úřad rozhodnutím ze dne 3. 10. 2008, sp. zn. SPR-4112/08 – 23, žádnému z nároků žalobce nevyhověl. Žalobce podal proti rozhodnutí Úřadu rozklad, který předseda Úřadu rozhodnutím ze dne 10. 3. 2009, sp. zn. SPR-4112/08 – 37, zamítl a napadené rozhodnutí potvrdil.

Žalobce podal proti rozhodnutí Úřadu a proti rozhodnutí předsedy Úřadu správní žalobu, kterou Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 16. 12. 2011, čj. 10 Ca 155/2009 - 90, zamítl. Nejvyšší správní soud ke kasační stížnosti žalobce rozsudkem ze dne 22. 4. 2013, čj. 7 As 83/2012 – 45, rozsudek Městského soudu v Praze zrušil a rozhodnutí předsedy Úřadu ze dne 10. 3. 2009, sp. zn. SRP-4112/08 – 37 a rozhodnutí Úřadu ze dne 3. 10. 2008, sp. zn. SPR-4112/08 – 23, prohlásil za nicotná. Zdůraznil, že od účinnosti novelizace zákona č. 101/2000 Sb. provedené zákonem č. 439/2004 Sb., není Úřad oprávněn rozhodovat o soukromoprávních sporech mezi subjektem údajů a správcem; tato pravomoc přísluší soudům. Odkázal přitom na ustálenou judikaturu zvláštního senátu v této otázce (zejména usnesení zvláštního senátu ze dne 24. 2. 2010, čj. Konf 56/2009 – 7, usnesení ze dne 8. 3. 2011, čj. Konf 94/2011 – 8, a usnesení ze dne 29. 3. 2013, čj. Konf 57/2012 – 10).

Úřad poté podal návrh zvláštnímu senátu k rozhodnutí negativního kompetenčního sporu, neboť odmítá svou kompetenci k rozhodnutí tohoto sporu. Argumentuje tím, že rozhodnutí odvolacího soudu bylo vydáno již za účinnosti novely č. 439/2004 Sb. a že spisový materiál byl Úřadu postoupen až dne 8. 8. 2005, když teprve tohoto dne bylo zahájeno správní řízení před Úřadem. Shoduje se s názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v rozsudku ze dne 22. 4. 2013, čj. 7 As 83/2012 - 45, který prohlásil jeho vydaná rozhodnutí za nicotná, přičemž sám Úřad zastával od počátku názor, že není ve věci věcně příslušný. Ustanovení § 29 ani § 21 odst. 1 a 3 zák. č. 101/2000 Sb., ve znění do 31. 12. 2011, neumožňovalo Úřadu řešit soukromoprávní spory mezi správcem osobních údajů a subjektem údajů. Namítá, že je dozorovým orgánem, který má pravomoc k provádění veřejnoprávní kontroly při zpracování osobních údajů, případně k vedení správního řízení o uložení sankce za správní delikt apod., avšak nemá pravomoc uložit správcí povinnost omluvit se na základě návrhu konkrétního stěžovatele. Úřad dále odkazuje na usnesení zvláštního senátu ze dne 24. 2. 2010, čj. Konf 56/2009 - 7, podle kterého není dána pravomoc Úřadu rozhodnout o náhradě škody či jiné nemajetkové újmě, dále na usnesení zvláštního senátu ze dne 14. 6. 2012, čj. Konf 10/2012 - 6, podle kterého jsou kompetence Úřadu kontrolní a dozorové a subjektu údajů by mělo být zachováno právo na přístup k soudu při řešení jeho sporů se správcem. Konstatoval, že existuje již ustálená judikatura zvláštního senátu, podle které zákon č. 101/2000 Sb. od účinnosti zákona č. 439/2004 Sb. neumožňuje Úřadu vést správní řízení o nárocích mezi subjekty údajů a správci, a že pravomoc k řešení těchto sporů je dána soudům.

Při řešení vzniklého sporu o pravomoc mezi správním úřadem a obecným soudem se zvláštní senát řídil následující úvahou:

Ochrana osobních údajů byla po roce 1991 upravena zákonem č. 256/1992 Sb., o ochraně osobních údajů v informačních systémech. Ten v § 20 písm. a) a d) uváděl: „*V případě porušení povinností provozovatele uvedených v § 17 vzniká oprávněné fyzické osobě vůči provozovateli nárok na: a) zdržení se takového jednání, odstranění závadného stavu, vydání bezdůvodného obhobacení tomu subjektu, na jehož úkor bylo toto obhobacení získáno, a poskytnutí zadostiučinění (omluvy, opravy) tomu, jehož porušení povinností poškodilo, na náklady provozovatele; d) zaplacení přiměřené peněžní úhrady, jestliže bylo porušeno její právo na zachování lidské důstojnosti, osobní cti, dobré pověsti a na ochranu jejího jména, pokud není postižitelná stávajícími občanskoprávními a obchodněprávními instituty*“. Dle § 23 měly spory vyplývající z uplatňování práv a povinností podle tohoto zákona řešit soudy.

S účinností od 1. 6. 2000 upravuje oblast ochrany osobních údajů zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a změně některých zákonů (dále jen „zákon o ochraně osobních údajů“). Do 25. 7. 2004 platilo, že pokud subjekt údajů dle zákona o ochraně osobních údajů (dále jen „subjekt“) zjistil, že správce nebo zpracovatel údajů porušil své povinnosti, měl právo obrátit se na Úřad se žádostí o zajištění opatření k nápravě. Subjekt mohl dle § 21 odst. 2 písm. a) zákona o ochraně osobních údajů požadovat, aby se správce nebo zpracovatel zdržel

svého jednání, odstranil vadný stav, omluvil se nebo poskytl jiné zadostiučinění. Dle § 21 odst. 2 písm. d) výše uvedeného zákona mohl dále požadovat zaplacení peněžité náhrady, jestliže tím bylo porušeno jeho právo na lidskou důstojnost, osobní čest, dobrou pověst či právo na ochranu jména. Jak vyplývalo z usnesení zvláštního senátu ze dne 10. 3. 2004, sp. zn. Konf 11/2003: „*Domáhá-li se někdo vůči správci nebo zpracovateli osobních údajů toho, aby správce nebo zpracovatel zajistil opatření k nápravě, spočívající ve zdržení se určitého nakládání s osobními údaji, vzniklý závadný stav odstranil nebo poskytl na své náklady omluvu nebo jiné zadostiučinění [§ 21 odst. 2 písm. a) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů], není rozhodnutí o takové žádosti v pravomoci soudu, ale Úřadu pro ochranu osobních údajů. Nic na tom nemění, že takový návrh byl podán v době od 1. 6. do 31. 12. 2002, kdy ustanovení § 9 odst. 2 písm. b) o. s. ř., ve znění tehdy účinném, upravovalo věcnou příslušnost krajských soudů pro rozhodování ve sporech vyplývajících z uplatňování práv a povinností podle právních předpisů o ochraně osobních údajů v informačních systémech podle staršího zákona č. 256/1992 Sb.; nešlo o ustanovení kompetenční, zakládající pravomoc soudu, a po datu 1. 6. 2002 se stalo obsoletním“.*

O všech způsobech zajištění opatření k nápravě dle zákona o ochraně osobních údajů proto rozhodoval Úřad.

K výrazným změnám zákona o ochraně osobních údajů došlo zákonem č. 439/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, platný a účinný od 26. 7. 2004. Důvodová zpráva k zákonu uvádí: „*Změna ustanovení § 21 až 24, která se týkají ochrany práv subjektu údajů, je navrhována z několika důvodů. Tím nejdůležitějším je dosavadní zkušenost s aplikací § 21 a násl., kdy se přístup Úřadu, přístup subjektů údajů a přístup soudů, nepodařilo sjednotit v tom směru, že Úřad jako ústřední správní úřad nemůže v takovém případě ve své kompetenci řešit spory mezi správcem, zpracovatelem a subjektem údajů o odstranění následků neoprávněných zásahů do soukromí subjektů údajů a druh, popřípadě výši náhrady. Stejně i v případech náhrady škody vzniklé subjektu údajů v souvislosti se zpracováním jeho údajů není přípustné, aby tyto případy řešil správní úřad. Proto se navrhuje, aby kompetence Úřadu byla v tomto případě odpovídající jeho postavení a Úřad mohl na základě podnětu subjektu údajů postupovat vůči správci nebo zpracovateli prostředky pro správní úřad obvyklými, a případy, kdy jsou vznášeny nároky na náhradu nemajetkové újmy nebo náhradu škody, svěřit do pravomoci soudů, jak je tomu ostatně obvyklé i v ostatních případech zásahů do práva na ochranu osobnosti“.*

Z § 21 zákona o ochraně osobních údajů byla odstraněna veškerá ustanovení, která se týkala poskytování zadostiučinění, placení peněžité náhrady, atd. Nově může sám subjekt požadovat, aby správce podal vysvětlení nebo odstranil takto vzniklý stav. Pokud toto správce neučiní, může se subjekt obrátit na Úřad. Ten také může přijímat přímé podněty od subjektu.

Z § 29 zákona o ochraně osobních údajů a z § 21 tohoto zákona již od roku 2004 nevyplývá jakákoli pravomoc Úřadu týkající se zajišťování opatření k nápravě ve smyslu poskytnutí zadostiučinění.

Zákon č. 439/2004 Sb. dále nově upravil v § 21 odst. 5: „*Pokud vznikla v důsledku zpracování osobních údajů subjektu údajů jiná než majetková újma, postupuje se při uplatňování jejího nároku podle zvláštního zákona“.* Tímto zákonem byl občanský zákoník, konkrétně § 13 obč. zák. Veškeré pravomoci k rozhodování Úřadu o náhradě za nemajetkovou újmu byly Úřadu odňaty. Důvody k těmto změnám byly uvedeny v důvodové zprávě k zákonu č. 439/2004 Sb.

Jak vyplývá z výše uvedeného vývoje právní úpravy, zákon o ochraně osobních údajů se pokusil původně co nejvíce rozšířit pravomoc Úřadu. Novelou z roku 2004 ale tyto pravomoci přenesl zpět na soudy. Úřad je správním úřadem, který má stanovenou určitou míru nezávislosti a pravomocí, ale který nemůže nahrazovat rozhodování soudů. Úřad je nyní oprávněn dle § 29 zákona o ochraně osobních údajů mimo jiné provádět dozor nad dodržováním povinností

stanovených zákonem o ochraně osobních údajů, přijímat podněty a stížnosti na porušení povinností stanovených zákonem, projednávat přestupky a jiné správní delikty a udělovat pokuty. Není však oprávněn rozhodovat o výši náhrady škody za porušení povinností zpracovatele osobních údajů, nemůže rozhodovat o náhradě za nemajetkovou újmu. Protože účinností zákona č. 439/2004 Sb. pozbyl Úřad pravomoc řešit spory mezi subjektem údajů a správcem osobních údajů o plnění povinností podle zákona o ochraně osobních údajů, přísluší tyto pravomoci soudům. Na tomto závěru se ustálila rovněž judikatura zvláštního senátu (usnesení zvláštního senátu ze dne 24. 2. 2010, sp. zn. Konf 56/2009, usnesení ze dne 17. 10. 2011, sp. zn. Konf 11/2011, usnesení ze dne 14. 6. 2012, sp. zn. Konf 10/2012, usnesení ze dne 8. 3. 2012, sp. zn. Konf 94/2011, usnesení ze dne 29. 3. 2013, sp. zn. Konf 57/2012). Zvláštní senát v dané věci neshledal důvod se od tohoto již vysloveného právního názoru odchýlit.

V posuzovaném případě bylo z obsahu připojených spisů zjištěno, že usnesení Okresního soudu v Benešově ze dne 30. 6. 2004, čj. 10 C 742/2000 - 353, nabylo právní moci dne 13. 12. 2004, a věc byla postoupena Úřadu dne 8. 8. 2005.

Zvláštní senát rozhoduje o kompetenčním sporu podle skutkového a právního stavu ke dni svého rozhodnutí (srov. č. 485/2005 Sb. NSS).

Jak bylo výše uvedeno, od novely zákona o ochraně osobních údajů provedené zákonem č. 439/2004 Sb. jsou pravomoci Úřadu pro ochranu osobních údajů „kontrolní a dozorové“, a jak vyplývá z ustanovení § 21 odst. 3 zákona o ochraně osobních údajů, Úřadu již nepřísluší rozhodovat o nárocích za nemajetkovou újmu vzniklou fyzické osobě v důsledku porušení povinností dle zákona o ochraně osobních údajů.

Ze shora uvedených důvodů zvláštní senát dle § 5 odst. 1 zákona č. 131/2002 Sb. rozhodl, že k projednání a rozhodnutí o podané žalobě je příslušný soud.

Zvláštní senát podle § 5 odst. 3 zákona č. 131/2002 Sb. zruší rozhodnutí, kterým strana kompetenčního sporu popřela svou pravomoc o věci rozhodovat, ačkoliv podle rozhodnutí zvláštního senátu je vydání rozhodnutí ve věci uvedené v návrhu na zahájení řízení v její pravomoci. Dalším výrokem proto zvláštní senát zrušil usnesení Okresního soudu v Benešově ze dne 30. 6. 2004, čj. 10 C 742/2000 - 353, a navazující usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 27. 10. 2004, čj. 26 Co 443/2004 - 377 a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2005, čj. 30 Cdo 449/2005 - 421.

Pravomocné rozhodnutí zvláštního senátu je podle § 5 odst. 5 zákona č. 131/2002 Sb., závazné pro strany kompetenčního sporu, účastníky řízení, v němž spor vznikl, pro správní orgány [§ 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s.] i soudy. Dále bude tedy Okresní soud v Benešově pokračovat v řízení o podané žalobě.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 13. února 2014

JUDr. Pavel Simon
předseda zvláštního senátu